

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Rogaland
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Bjerkreim
 Emne: Varmhøring Bygdelag: Jare-hyggei
 Oppskr. av: T. Auserundal Gard: Auserundal
 (adresse): Vikeså G.nr. 22 Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Den reidskap eller vassele, som her vorte bruka under vatubering her i byggei heiter OK, med naturleg o-lyd. Det er laga av tre og utgropa slik at det fell godt etter akslene og for halsen er det orskore ein opening. Lengden på OKet var umlag $1\frac{1}{2}$ alen I kvar ende på OKet var det festa ein lettvoeren jarnkjetting med ein god jarnkrak i kvar ende til å henga hyttorne i.

Skal ein setja eit tidspunkt då det vart slutt med å bera vatn i trebøtter, då vil eg tru at 10 året 1880-1890 vil høva nokonlunde.

2) Ukjent.

3) — " —

4) Frå gammalt av her det vore vis her i byggei, at ~~de~~ tenestgjenta eller heimaverande vaksne døtre her stelt huskapen med vatn, og i dei gamle dagar då det ikkje var vassring laut dei bera vatnet frå brønnen eller bekk.

2) 5) Disse metodene hev vore bruk
fyr i tidi p både på store og småbruk

6) og 7) Frå gammalt hev det vore slik
her i bygdi, at der det var langt til bekk
eller elv, der hadde dei brunnar heime
i kirket. Vatnet fekk dei ripp or brunnar
~~med~~ med eit rimespel.

Frå innlag 1880 åri og frametter
hev det stadig vorte innlagt spring-
vatn, og eg trur ikkje at one idag
finn noko bruk i bygdi, som
ikkje hev moderne vannverk, med
vatn både i kjøkken og fjøs.

Men det hender stundom når
det vert langvarige frostperioder
at vasspingen fryr, soleis var det
nest mangfalt i vinter, då køyres
folk vatn dit dei treng. Med leiring
av vatn er det heilt forbi

NORSK ETNOL. GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

628

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Bjerkreim

Emne: Vannbæring

Bygdelag: Øvrebygdi

Oppskr. av: T. Austrumdal

Gard: Austrumdal

(adresse): Vikeså

G.nr. 22 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Den redskap eller vassele, som hev vorte bruka under vatnbæring her i bygdi heiter ok, med naturleg o-lyd. Det er laga av tre og utgropa slik at det fell godt etter akslene og for halsen er det orskore ein opning. Lengden på oket var umlag $1 \frac{1}{2}$ alen I kvar ende på oket var det festa ein lettvoren jarnkjetting med ein god jarnkrok i kvar ende til å henja byttarne i. Skal ein setja eit tidspunkt då det vart slutt med å bera vatn i trebøtter, då vil eg tru at 10 året 1880-1890 vil høva nokonlunde.

2) Ukjennt.

3) "

4) Frå gamalt av hev det vore vis her i bygdi, at tenestgjenta eller heimaverande vaksne døtre hev stelt buskapan med vatn, og i dei gamle dagar då det ikkje var vassspring laut dei bera vatnet frå brønn eller bekk.

5) Disse metodene hev vore brukt fyrr i tidi både på store og små bruk

6) og 7) Frå gamalt hev det vore slik her i bygdi, at der det var langt til bekk eller elv, der hadde dei brunner heime i tunet. Vatnet fekk dei upp or brunnen med eit vinnespel.

Frå umlag 1880 åri og frametter hev det stadig vorte innlagt springvatn, og eg trur ikkje at me idag finn noko bruk i bygdi, som ikkje hev moderne vassverk med vatn både i kjøkken og fjos.

Men det hender standom når det vert langvarige frostperioder at vassspringen frys, soleis var det mest mannjamt i vinter, då køyrer folk vatn dit dei treng. Med bering av vatn er det heilt forbi.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

628

BYGDØY

Auskrift rettel
R. Aall.

Bygdøy i april 1948.

Rog.
Bjerkreim

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte vaskene en lengre vei for å hindre at vasken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Når dei i gamle dagar bar mjølk eit langt stykke, so hadde dei mjølki i ein fett kolk, og når dei her mjølk idag pån lang veg, so brukar dei eit anliensspann med lokk.

Idag er det ingen som her vatn her i bygda, men i gamle dagar vart det bare mykje vatn frå brønn og bekk, men ingen kjemmer til at det vart brukt nahan fløtør på vatshytterne.

Det kunde fyrr og det kundes også no av og til, når frashintrar øydelegg vatsspringarne at folk må klypa vatn i tønner eller kjer, då brukar dei altio eit høveleg stort belok med ein knast i til å lyfta det upp med, til å ligga og dümle upp på vatnflata so det ikkje skal skvampa for-

Herad Bjerkreim mykje spes. - Skvumplelok -

Uppteiknar J. Austremundal | 9) nei.

1624

Rog. Bjerkreim

I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

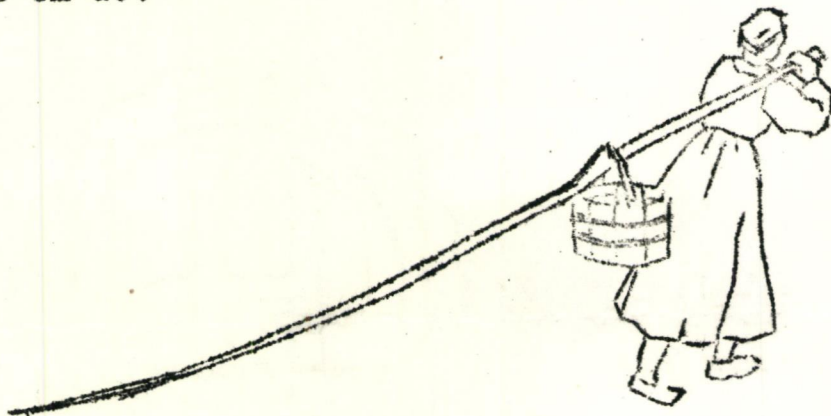
T. Austråttedal

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEHUSEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjennet ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Denne vatntransportmåten er heilt ukjent her i bygdi.

Til dei andre 2 spørsmåla kann eg svara, at her i bygdi er det ikkje og her det ikkje vore noko brennfang nånno so suringat brennfang her det ikkje vore nånno synt å bruka

2044

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING